

Vlaamse overheid

Afdeling Gebiedsontwikkeling, Omgevingsplanning en –projecten
Dienst Veiligheidsrapportering
Koning Albert II-laan 20 bus 8
1000 Brussel
T 02 553 03 55
seveso@vlaanderen.be

////////////////////////////////////
//
RVR-verslag RVR/18/01

bij gewestelijk RUP

**“Economisch Netwerk Albertkanaal (ENA) Zolder-
Lummen Zuid”**

////////////////////////////////////

ADMINISTRATIEVE GEGEVENS

Referentie dossier	RVR/18/01
Ruimtelijk plan	gewestelijk RUP “Economisch Netwerk Albertkanaal (ENA) Zolder-Lummen Zuid”
datum	Zie handtekening
bestemd voor	Initiatiefnemer: Ivo van Hauten, Vlaams Agentschap Innoveren en Ondernemen
verslaggever	VR-deskundige: Frank Maesen, Sertius cvba Barbara Jans

De dienst Veiligheidsrapportering keurt het ruimtelijk veiligheidsrapport in het kader van het gewestelijk RUP “Economisch Netwerk Albertkanaal (ENA) Zolder-Lummen Zuid” goed.

Liesl Vanautgaerden
Projectmanager Directie Gebiedsontwikkeling
Afdeling Gebiedsontwikkeling, Omgevingsplanning en -projecten (GOP)

1 REDEN TOT HET OPSTELLEN VAN EEN RUIMTELIJK VEILIGHEIDSRAPPORT

In navolging van de beslissing van de Vlaamse Regering over de nadere uitwerking van het Economisch Netwerk Albertkanaal (ENA), is de Vlaamse Overheid gestart met de opmaak van ruimtelijke uitvoeringsplannen. Een globaal ruimtelijk veiligheidsrapport (RVR) voor het gehele plangebied van het ENA werd al opgemaakt in 2007. In het kader van verschillende RUP-procedures met betrekking tot de bestemming van de individuele bedrijventerreinen, werden in tussentijd al ruimtelijke veiligheidsrapporten opgemaakt. Voorliggend RVR is specifiek opgemaakt binnen het planproces tot het vaststellen van het gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan (GRUP) '**Economisch Netwerk Albertkanaal (ENA) Zolder-Lummen Zuid**', als onderdeel van het ENA. Dit RVR werd opgemaakt in opdracht van het Vlaams Agentschap Innoveren en Ondernemen. Het RVR is gebaseerd op het voorontwerp 'Economisch Netwerk Albertkanaal (ENA) Zolder-Lummen Zuid' zoals voorgelegd aan de plenaire vergadering op 8 februari 2018, hierna benoemd als 'het voorontwerp'.

Overeenkomstig artikel 25 van IBVR Integratie, 2017¹ volgt bijbehorend voorontwerp van gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan de bepalingen van de Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening en het decreet van 5 april 1995 houdende algemene bepalingen inzake milieubeleid, zoals van kracht tot en met 30 april 2017.

Een ruimtelijk veiligheidsrapport onderzoekt de externe veiligheidsaspecten waarmee rekening dient te worden gehouden bij de opmaak van een RUP: enerzijds bij de inplanting van inrichtingen met gevaarlijke stoffen², anderzijds bij (nieuwe) ontwikkelingen in de omgeving van dergelijke inrichtingen. Meer bepaald wordt in dit RUP een herbestemming van natuurgebied naar bedrijventerrein met watergebonden karakter doorgevoerd. Tegelijk wordt een ecologische doelstelling nagestreefd in de Voortbeekvallei en zal een gedeelte van het landschappelijk waardevol agrarisch gebied, grenzend aan het bestaande natuurgebied, worden herbestemd naar natuurgebied. Op het potentieel bedrijventerrein zijn Seveso-inrichtingen niet uitgesloten, terwijl in de omgeving ervan onder meer gebieden met woonfunctie zijn gelegen. Het RVR ziet erop toe dat voor de nieuwe bestemming en/of aanpassingen van de stedenbouwkundige voorschriften, de preventie of de beperking van de gevolgen van zware ongevallen niet in het gedrang komt.

Aan inrichtingen waarin belangrijke hoeveelheden gevaarlijke stoffen aanwezig zijn en die daardoor onder de toepassing van de Seveso III-richtlijn vallen, zijn risico's van zware ongevallen verbonden. De Seveso III-richtlijn vraagt expliciet om in het beleid inzake ruimtelijke ordening hiermee rekening te houden³. Om aldus binnen de besluitvorming van het RUP rekening te houden met de risico's verbonden aan de aanwezigheid van gevaarlijke stoffen in Seveso-inrichtingen, zowel ten aanzien van de mens als van het milieu, werd in voorliggend RVR hieromtrent een evaluatie uitgevoerd.

¹ Besluit van de Vlaamse Regering van 17/2/2017 betreffende het geïntegreerde planningsproces voor ruimtelijke uitvoeringsplannen, planmilieueffectrapportage, ruimtelijke veiligheidsrapportage en andere effectbeoordelingen, BS 28/3/2017.

² Hiermee worden stoffen bedoeld die de gevaarkekenmerken vertonen van deel 1 van bijlage 1 bij de Seveso III-richtlijn of die opgenomen zijn in deel 2 van bijlage 1 bij de Seveso III-richtlijn.

³ Er wordt hier gerefereerd aan artikel 13 van de Seveso III-richtlijn.

Het RVR werd in overeenstemming met de vigerende regelgeving opgemaakt door een erkend VR-deskundige, m.n. Frank Maesen.

2 INHOUDELIJKE TOETSING

2.1 SITUERING PLANGEBIED

Het plangebied situeert zich op het grondgebied van de gemeenten Lummen en Heusden-Zolder en de stad Hasselt waar het grootste deel is gelegen.

Het plangebied wordt begrensd door:

- het bedrijventerrein Zolder-Lummen in het noorden
- de E313 in het westen
- het Albertkanaal in het oosten
- hoofdzakelijk landschappelijk waardevol agrarisch gebied in het zuiden en zuidoosten. De grens wordt bepaald in het verordenend grafisch plan van het voorontwerp.

Binnen het plangebied worden drie bestemmingszones voorzien, namelijk :

- bedrijventerrein met watergebonden karakter,
- natuurgebied,
- gebied voor verkeers- en vervoersinfrastructuur.

Daarnaast zijn ook drie aanduidingen in overdruk opgenomen:

- een buffer gelegen op het bedrijventerrein die de overgang vormt met de andere bestemmingszones,
- de (symbolische) aanduiding van de hoofdaansluiting van het bedrijventerrein naar het hoofdwegennet,
- de overdruk 'grote eenheden natuur' op de bestemmingszone 'natuurgebied'.

De geplande zone 'bedrijventerrein met watergebonden karakter' is gelegen in het noordelijke-noordoostelijke deel van het plangebied, meer bepaald ten zuiden van het bestaande 'bedrijventerrein Zolder-Lummen'. Het geplande bedrijventerrein (met watergebonden karakter) heeft als huidige planologische bestemming deels industriegebied en deels natuurgebied. Het gaat over een (klein) deel van het bestaande bedrijventerrein dat is opgenomen in het grafisch plan van het voorontwerp en wordt herbestemd naar bedrijventerrein met watergebonden karakter (aanpassing van de stedenbouwkundige voorschriften).

2.1.1 Bestaande omgeving ten opzichte van het geplande bedrijventerrein

Het meest nabije **woongebied** (volgens gewestplan) ligt ten noordoosten van het geplande bedrijventerrein. Ten zuiden van dit woongebied is binnen recreatiegebied (conform gewestplan) volgens

het vergunningenregister een verkaveling, die op ca. 250 m van het geplande bedrijventerrein is gelegen. Het gaat hier om een zonevreemde verkaveling.

De overige gebieden met woonfunctie (volgens gewestplan) situeren zich op minstens 500 m ten opzichte van het geplande bedrijventerrein. Ten zuidwesten en ten oosten van het geplande bedrijventerrein ligt op tenminste 400 m respectievelijk 425 m een groep zonevreemde woningen⁴.

De meest nabije **kwetsbare locatie** is een school⁵ die gelegen is ten noordnoordoosten van het geplande bedrijventerrein op een afstand van meer dan 1,5 km. De betrokken beroepsopleiding wordt georganiseerd in de lokalen op het terrein van het circuit van Zolder.

Ook in het zuidoosten en oosten van het geplande bedrijventerrein bevinden zich telkens een kwetsbare locatie (scholen en/of woonzorgcentrum), doch niet dichterbij het geplande bedrijventerrein als de eerder genoemde school.

Ten noordoosten van het geplande bedrijventerrein, aan de overkant van het Albertkanaal, ligt een recreatiegebied op een 100-tal meter van het geplande bedrijventerrein. Binnen dit recreatiegebied ligt het 'Circuit Zolder', meer specifiek op minimum 200 m van het geplande bedrijventerrein. Tijdens motorsportevenementen kunnen binnen dit gebied **pieken van minstens 1000 personen** aanwezig zijn zodat het een aandachtsgebied betreft. De meeste personen zijn te verwachten op de tribunes (op ca. 650 m⁶), de parking ter hoogte van het Albertkanaal (op ca. 100 m⁵), de camping (op ca. 1,3 km⁵ ten noorden). Bij andere evenementen (zoals cyclocross) kunnen de bezoekers aanwezig zijn op de omloop zelf (op ca. 500 m⁵). Ten noorden van het circuit (en dus verder van het geplande bedrijventerrein) ligt het openluchtzwembad Terlaemen waar in specifieke omstandigheden (mooi weer, vakantie,...) op deze dagen **gemiddeld meer dan 200 personen per dag** aanwezig kunnen zijn. Terlaemen kan mogelijks beschouwd worden als een aandachtsgebied. Ook het recreatiedomein Bovy dat op ca. 1,15 km ten oosten/noordoosten van het geplande bedrijventerrein ligt zijn grote groepen van mensen niet zondermeer uit te sluiten.

De afstand tot het dichtstbijzijnde **vogelrichtlijngebied** is ca. 750 m.

2.2 EVALUATIE VAN DE INVLOED VAN HET RUIMTELIJK UITVOERINGSPLAN OP DE RISICO'S OP ZWARE ONGEVALLEN VOOR DE MENS

2.2.1 Methodiek

De methodiek voor de bepaling en beoordeling van de risico's op zware ongevallen voor mens en milieu in het kader van het RVR vindt logischerwijze zijn oorsprong in de werkwijze die reeds toegepast wordt in de omgevingsveiligheidsrapportage (OVR), waarbij de mensrisico's kwantitatief worden bepaald. Het hiertoe aangewende systeem, het zgn. subselectiesysteem, is een indexeringsmethode die toelaat een

⁴ Dit zijn minstens vijf bestaande, niet onteigende of in onteigeningsplannen opgenomen wooneenheden die een ruimtelijk aaneengesloten geheel vormen en die als gebied met woonfunctie moeten gekwalificeerd worden.

⁵ De school op het 'Circuit Zolder' is anders dan uit www.geopunt.be blijkt, gesitueerd ter hoogte van het cycling center (nabij de hoofdingang)

⁶ Ingeschatte afstanden tot het geplande bedrijventerrein

onderscheid te maken tussen de delen van een inrichting waarvan verwacht kan worden dat ze geen relevante bijdrage leveren tot het externe mensrisico en andere delen waarvan dat mogelijk wel kan verwacht worden. Voor de evaluatie wordt in het RVR hetzelfde toetsingskader gehanteerd als bij de beoordeling van inrichtingen in het kader van het omgevingsveiligheidsrapport, en dit omwille van consistentie.

Een RVR evalueert enerzijds de geplande ontwikkelingen rond bestaande Seveso-inrichtingen, en anderzijds ook de draagkracht van de geplande bedrijventerreinen voor de inplanting van Seveso-inrichtingen, rekening houdend met de bestaande (en de in het RUP geplande wijzigingen in de) omgeving.

De gebruikte methodiek laat toe om:

- enerzijds de mogelijke invloed van de plannen in de omgeving van bestaande Seveso-inrichtingen te evalueren (zie verder, §2.2.2.), en
- anderzijds om een evaluatie te maken van de mogelijkheid om in bepaalde gebieden nieuwe Seveso-inrichtingen in te planten, en dit op basis van de zogenaamde zoneringskaarten (zie verder, § 2.2.3.).

Verder wordt in het rapport ook een veiligheidszoning opgemaakt, waarbuiten, zonder gevaar voor de aantasting van de in het RVR berekende draagkracht, gebieden met woonfunctie dan wel kwetsbare locaties kunnen ingeplant worden.

Hierbij dient wel opgemerkt te worden dat het aspect van het groepsrisico⁷ geen deel uitmaakt van de gebruikte methodiek. Voor situaties waarbij er belangrijke aantallen personen in de omgeving aanwezig (kunnen) zijn (vb. een door publiek bezocht gebied/gebouw) , wordt dit aspect afzonderlijk behandeld.

Daarnaast worden in de evaluatie in dit rapport ook een aantal aandachtspunten en beperkingen meegegeven.

2.2.2 Evaluatie van nieuwe ontwikkelingen in de buurt van bestaande Seveso-inrichtingen

In een zone van 2 km rondom het plangebied zijn drie Seveso-inrichtingen gesitueerd, m.n. de lagedrempelinrichting Immo Kerfs en de hogedrempelinrichtingen EverZinc Belgium en Rezinal.

Nieuwe ontwikkelingen binnen het plangebied

Het voorontwerp voorziet niet in de creatie van gebieden met woonfunctie, noch in (de mogelijkheid) tot het vestigen van kwetsbare locaties.

In het voorontwerp zijn er geen geplande waardevolle of bijzonder kwetsbare natuurgebieden opgenomen. Het stedenbouwkundig voorschrift van de zone bestemd als natuurgebied laat het

⁷ Het groepsrisico is de kans per jaar dat een aantal personen in de omgeving van een inrichting gelijktijdig omkomt ten gevolge van een zwaar ongeval binnen die inrichting.

2.5 OPGAVE VAN MOEILIKHEDEN, TECHNISCHE LEEMTEN EN ONTBREKENDE KENNIS

Zoals reeds eerder gemeld wordt bij de risicozonering geen rekening gehouden met de invloed van bepaalde ontwikkelingen op het groepsrisico van mogelijke Seveso-inrichtingen. Daarvoor is meer concrete informatie over de inrichting en de betrokken ontwikkeling nodig die op dit moment nog niet voorhanden is. Specifiek voor dit RVR kan gewezen worden op de evenementen die op het circuit worden georganiseerd.

Zoals eerder aangehaald is de gebruikte methodiek gestoeld op het subselectiesysteem, dat ook zijn tekortkomingen heeft. Het belangrijkste in verband met het RVR is dat het aspect van mogelijke toxische rookgassen in geval van brand geen deel uitmaakt van het subselectiesysteem. Dit aspect kan m.n. belangrijk zijn voor opslagmagazijnen met gevaarlijke stoffen, die onder de toepassing van de Seveso-richtlijn vallen.

De bepaling van de milieurisico's ten gevolge van zware ongevallen gebeurt op dit moment enkel op een hoofdzakelijk kwalitatieve wijze, daarenboven is er nog maar weinig ervaring inzake de inschatting ervan. Dit betekent dat het doorvoeren van een ruimtelijke zonering m.b.t. milieurisico's op dit ogenblik niet echt mogelijk is wegens de vele leemten in de kennis, door de grote diversiteit aan schadereceptoren, door het ontbreken van risicocriteria, etc.

3 CONCLUSIE VAN HET VEILIGHEIDSRAPPORT EN ADVIES VAN DE DIENST VR

Met betrekking tot het nieuwe bedrijventerrein

De zoneringsskaarten uit het rapport bieden de mogelijkheid om bij het onderzoek naar de inplanting van nieuwe bedrijven een snelle screening uit te voeren naar de mogelijkheden van aard en hoeveelheden gevaarlijke stoffen die in deze bedrijven kunnen aanwezig zijn. Deze zoneringsskaarten zijn niet uitsluitend te gebruiken voor Seveso-inrichtingen maar kunnen ook gebruikt worden voor bedrijven met gevaarlijke producten onder de Seveso-drempel. Bij twijfel, of wanneer niet voldaan wordt aan de scheidingsafstanden bekomen met de zoneringsmethodiek, kan aan de hand van een gedetailleerde risicoanalyse onderzocht worden of de betrokken (Seveso-)inrichting voldoet aan de criteria met betrekking tot externe veiligheid.

Voor het onderzochte bedrijventerrein ('zone voor bedrijvigheid met watergebonden karakter') kunnen algemeen Seveso-inrichtingen worden toegelaten in zoverre de externe risico's verbonden aan de gevaarlijke stoffen in de inrichting op de betrokken locatie voldoen aan de in Vlaanderen geldende risicocriteria.

Vanuit het oogpunt van het groepsrisico is rekening te houden met de aanwezigheid van grotere groepen van personen in de omgeving van het geplande bedrijventerrein, m.n. het circuit Zolder aan de overkant van het Albertkanaal waar de bezoekers hoofdzakelijk te verwachten zijn op minimum ongeveer 500m

////////////////////////////////////

van het geplande bedrijventerrein. Algemeen zijn er ook een aantal externe gevarenbronnen, m.n. de ondergrondse pijpleidingen aan de overkant van het Albertkanaal op minstens 100 m ten oosten van het geplande bedrijventerrein alsook de windturbines waarmee rekening gehouden moet worden. Bovengenoemde aspecten kunnen de draagkracht van het bedrijventerrein verkleinen.

Teneinde te voldoen aan de eis om binnen de besluitvoering van het RUP rekening te houden met de resultaten van dit onderzoek stelt de dienst VR voor om

- in de toelichtingsnota van het RUP te verwijzen naar dit ruimtelijk veiligheidsrapport en er de belangrijkste conclusies (geldend voor het uiteindelijk gekozen alternatief) van dit ruimtelijk veiligheidsrapport in te vermelden;
- in de stedenbouwkundige voorschriften van het bedrijventerrein de volgende formulering op te nemen: *“De inplanting van inrichtingen, zoals bedoeld in artikel 3 van het Samenwerkingsakkoord van 21 juni 1999 tussen de Federale Staat, het Vlaams Gewest, het Waalse Gewest en het Brusselse Hoofdstedelijk Gewest betreffende de beheersing van zware ongevallen waarbij gevaarlijk stoffen zijn betrokken, is toegelaten voor zover ze voldoen aan de in Vlaanderen gehanteerde risicocriteria”*;
- in de toelichtingskolom van de stedenbouwkundige voorschriften van het bedrijventerrein te verwijzen naar de toepasselijke zoneringskaarten. Deze kaarten geven immers een eerste indicatie (aan de ruimtelijke planner) over welke bedrijven kunnen toegelaten worden. Zij dienen in de toekomst een handleiding te zijn ten behoeve van de stedenbouwkundige ambtenaren, projectontwikkelaars en andere belanghebbenden, voor het zoeken naar de best passende locatie voor de inplanting van nieuwe Seveso-inrichtingen;

De dienst VR wenst er eveneens op te wijzen dat inrichtingen die vallen onder het toepassingsgebied van het Samenwerkingsakkoord van 16 februari 2016 tussen de Federale Staat, het Vlaams Gewest, het Waalse Gewest en het Brusselse Hoofdstedelijk Gewest betreffende de beheersing van zware ongevallen waarbij gevaarlijke stoffen zijn betrokken eveneens verplicht zijn een omgevingsvergunningsaanvraag in te dienen bij de Deputatie van de provincie waarbij het aspect externe veiligheid en het voldoen aan de in Vlaanderen geldende criteria mee in overweging wordt genomen bij de beslissing hierover.

Tot slot geeft de dienst Veiligheidsrapportering nog mee dat uit de veiligheidszoneringskaarten in het ruimtelijk veiligheidsrapport kan afgeleid worden waar aandachtsgebieden (in het bijzonder gebieden met woonfunctie en kwetsbare locaties) kunnen gepland worden zonder de berekende draagkracht van het bedrijventerrein aan te tasten.

Met betrekking tot de nieuwe ontwikkelingen nabij de bestaande Seveso-inrichtingen

Uit de analyse in het RVR is naar voren gekomen dat wat betreft de risico's voor de (externe) mens de geplande ontwikkelingen in het voorontwerp geen invloed hebben op de bestaande Seveso-inrichtingen.

